

DE CORSOCULTUUR: BLOEMEN- EN FRUITCORSO'S IN NEDERLAND

Veelgestelde vragen

Naar aanleiding van de bijschrijving van de Corsocultuur op de Representatieve Lijst van het Immaterieel Cultureel Erfgoed van de Mensheid van UNESCO op woensdag 15 december 2021.

De corso's stonden toch al op de erfgoedlijst?

Dat klopt, maar dat betreft een landelijke lijst van Immaterieel Erfgoed. De erfgoedlijst waar het nu om gaat, is de (internationale) *Representatieve Lijst van het Immaterieel Cultureel Erfgoed van de Mensheid* van UNESCO. UNESCO stelt als voorwaarde om op die lijst te komen dat de traditie eerst op een nationale inventaris van immaterieel erfgoed moet staan.

Zijn de corso's nu werelderfgoed?

Nee, de term 'werelderfgoed' is voorbehouden voor die andere lijst van UNESCO, de lijst van het materiële erfgoed, en het bijbehorende Werelderfgoedverdrag uit 1972.

Wat hebben de corso's eraan dat ze op de UNESCO-lijst staan?

Bijschrijving op de UNESCO-lijst leidt tot zichtbaarheid, status, respect en waardering.

Het belang is als volgt:

- Het helpt sterk in contacten met externe partijen zoals de gemeente die het corso moet faciliteren, met media en met potentiële sponsors.
- Interne bewustwording: de corsogemeenschap bekijkt zichzelf met hernieuwde belangstelling, realiseert zich plotseling weer hoe waardevol het corso ook weer is.
- Het stimuleert samenwerking tussen corso's en soortgelijke tradities, zowel nationaal als internationaal, zodat je elkaar kunt inspireren en van elkaar kunt leren.
- Publiciteit. Plaatsing op de Representatieve Lijst leidt tot een grotere zichtbaarheid van de corso's voor een nationaal en internationaal publiek.

Al deze voordelen hebben we al ondervonden vanaf het moment dat Nederlandse corso's op de Nationale Inventaris kwamen. Met de plaatsing op de internationale UNESCO-lijst wordt dit nog sterker.

Aan plaatsing op de lijst is geen subsidie verbonden. Maar mogelijk helpt het UNESCO-stempel wel bij het toekennen van subsidieaanvragen.

Wat is het verschil tussen materieel en immaterieel erfgoed?

In beide gevallen gaat het om erfgoed, dus iets waar mensen hun identiteit aan ontleen en wat ze zo belangrijk vinden dat ze het willen doorgeven aan toekomstige generaties. Erfgoed speelt een belangrijke bindende rol in de samenleving.

Maar materieel en immaterieel erfgoed zijn heel verschillend in de manier waarop je het beschermt. Materieel erfgoed zoals gebouwen kun je beschermen door ze te behouden, door er als het ware een stomp overheen te zetten. Immaterieel erfgoed is levend erfgoed en als je daar een stomp overheen zet, gaat het dood. Het kan alleen behouden worden door steeds opnieuw jongere generaties aan zich te binden. Het moet met de tijd meegaan om levensvatbaar te blijven en jongere generaties te blijven boeien.

Een tweede belangrijk verschil is de beheerdersrol. Bij het immateriële erfgoed zijn dat de erfgoedgemeenschappen zelf, de dragers van de traditie: de bouwers en de sjouwers, de lassers, de

bloemenstekers, de fruitlijmers, de tekenaars en ontwerpers, de organisatoren en bestuurders. Zij zijn de dragers van de traditie en zij bepalen wat er mee gebeurt.

Nu het beschermd erfgoed is, mag je zeker niets meer aan het corso veranderen. Heb je zelf nog wel zeggenschap?

Integendeel: Immaterieel erfgoed móet juist veranderen om levensvatbaar te blijven en jongere generaties aan zich te binden. Het is levend erfgoed. De erfgoedgemeenschappen zelf zijn eigenaar van het erfgoed en beslissen altijd zelf. Externe partijen zoals overheden, musea of zelfs UNESCO gaan daar niet over.

Om welke corso's gaat het precies?

Het gaat om de corso's die op de Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland staan, en de corso's die zijn opgenomen in het Netwerk Immaterieel Erfgoed. Beide lijsten zijn opgesteld door het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland (KIEN), in opdracht van het ministerie van OCW. Ze zijn te bekijken op www.immaterieelerfgoed.nl/immaterieelerfgoed.

De corso's op de Inventaris zijn: Bollenstreek, Drogeham, Eelde, Giethoorn, Lichtenvoorde, Sint Jansklooster, Tiel, Valkenswaard, Vollenhove, Winterswijk en Zundert. De corso's in het Netwerk Immaterieel Erfgoed zijn Belt-Schutsloot, Beltrum, Frederiksoord, Leersum, Rekken, Rijnsburg, Varsseveld, Voorthuizen, Westland en Winkel.

Een kaartje van de corso's is te vinden op www.corsokoepel.nl/de-nederlandse-corsos.

Het KIEN heeft nog een derde landelijke lijst: het Register van Inspirerende Voorbeelden van Borging. De Corsokoepel, het landelijk overlegorgaan van de corso's dat het dossier voor UNESCO mee heeft samengesteld, staat op deze lijst van goede voorbeelden.

Wat voor tradities staan er nog meer op de UNESCO-lijst?

In totaal staan er momenteel 584 elementen uit 131 landen op de lijst, een grote variëteit aan vormen van Immaterieel Cultureel Erfgoed van over de gehele wereld. Zie ich.unesco.org/en/lists voor de complete lijst.

Hoe ziet de weg naar de UNESCO-lijst eruit?

Het was een lange weg naar de UNESCO-lijst, niet alleen voor de corso's maar ook voor het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland, dat in opdracht van het ministerie van OCW de landelijke inventarissen van immaterieel erfgoed aanlegt en het dossier voor de UNESCO-lijst mee opstelt.

Het 'Verdrag ter bescherming van het immaterieel cultureel erfgoed' (*Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage*) van UNESCO dateert van 2003.

Nederland was in 2009 voornemens om de UNESCO-conventie te gaan ratificeren. Het corso van Zundert kreeg lucht van het Nederlandse voornemen en begon in 2010 contact te leggen met het (toen nog) Nederlands Centrum voor Volkscultuur, de voorloper van het KIEN. Dit waren elf jaar geleden in feite de eerste stappen op weg naar de UNESCO-lijst.

Nederland ratificeerde het UNESCO-verdrag in 2012 en verplichtte zich daarmee een nationale inventaris van immaterieel erfgoed aan te leggen. De corso's waren er snel bij. Het corso van Zundert was in oktober 2012 de allereerste traditie op de nationale lijst, en binnen een termijn van anderhalf jaar stonden er al acht corso's op. Bij deze corso's ontstond gezamenlijk de wens om voorgedragen te worden voor de internationale 'Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity' van UNESCO.

In 2017 verscheen het ambacht van molenaar als eerste Nederlandse traditie op de internationale Representatieve Lijst van UNESCO. Het Nederlands Centrum voor Volkscultuur was inmiddels omgedoopt tot Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland (KIEN).

De wens van de corso's om te worden voorgedragen voor de Representatieve lijst van UNESCO was in feite de directe aanleiding tot de oprichting van de Corsokoepel in 2018. De Corsokoepel is het samenwerkingsverband en de spreekbuis van de Nederlandse corso's. De Corsokoepel staat in het 'Register van Inspirerende Voorbeelden van Borging' van het KIEN.

In januari 2020 maakte minister van Engelshoven van OCW bekend dat ze de Corsocultuur ging voordragen voor de representatieve lijst van UNESCO. Het ministerie van OCW, het KIEN en de Corsokoepel hebben samen met de Nederlandse corso's het nominatiedossier samengesteld. Eind maart 2020 is het dossier ingediend bij UNESCO in Parijs.

Inmiddels staan 21 van de ongeveer dertig Nederlandse corso's op een van de landelijke Immaterieel Erfgoedlijsten.

In november 2021 bracht de Evaluation Body van UNESCO een positief pre-advies uit over het dossier van de corso's, waarmee alle seinen op groen stonden. Woensdag 15 december 2021 staan de Corsocultuur in Nederland en de Valkerij op de agenda om op de representatieve lijst gekozen te worden.

Zijn er nog vervolgstappen?

De Corsokoepel gaat als samenwerkingsverband van de corso's door op ingeslagen weg. Eens per jaar is er het Corsocongres, waar de corso's met elkaar praten over allerlei problemen en uitdagingen waar ze voor staan. Onderwerpen die op dit moment spelen zijn bijvoorbeeld de werving van nieuwe vrijwilligers, gebruik van social media, de wettelijke aansprakelijkheid, de veiligheid en de verzekering bij de wagenbouw en het evenement, en overige wet- en regelgeving zoals de WBTR en de AVG. Voor de nabije toekomst staat bijvoorbeeld duurzaamheid op de agenda.

Wat Immaterieel Erfgoed betreft bestaat de mogelijkheid de Corsocultuur uit te breiden tot een multinationaal dossier, net zoals de valkerij. De Corsokoepel heeft goede contacten met corso's in België, Spanje en Duitsland, en er zijn mogelijk nog andere landen met corso's die aan willen sluiten.

Extra informatie

nl.wikipedia.org/wiki/Bloemencorso

www.corsokoepel.nl

www.immaterieelerfgoed.nl

Contact: pers@corsokoepel.nl / 06-21834468 (Paul Bastiaansen, voorzitter Corsokoepel)